

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. Bouma / Loosdrecht

Onderweg aangesproken

Hebreeën 12 : 12, 13, 15a

De gelovigen worden door de schrijver van de Hebreeën aangesproken op hun tocht door deze wereld. Onderweg aangesproken. Uit het woord van de profeet Jesaja, dat de schrijver aanhaalt, krijgen we een beeld van de situatie waarin deze gelovigen zich bevinden. En dat is een weinig bemoedigend beeld. Een futloze houding, heel treffend beschreven met het beeld van de slaphangende armen en de benen waarop je niet meer kunt staan.

Wat mankeert er eigenlijk aan? Waar komt deze moedeloze houding vandaan? Ik denk, dat deze Hebreeën het doel uit het oog zijn verloren. Dat de vele vragen en ook de konfrontatie met de synagoge hen onzeker gemaakt hebben. Dat ze zich daardoor ook teveel met de details hebben beziggehouden i.p.v. met de hoofdlijnen. En dat ze zodoende het spoor wat bijster zijn geraakt.

De duidelijke aansporing die de schrijver hen geeft, is: „maakt een recht spoor met uw voeten...” Zet een recht pad uit. Maak er een duidelijk afgebakende, overzichtelijke weg van. Ze moeten recht op het doel afgaan en zich niet verliezen op zijwegen. Zodat ook het kreupele, dat zijn in de gemeente de eersten die afhaken, weer mee kan komen. Is dit niet een vingerwijzing naar de verkondiging? Dat het de taak is van de verkondigers om het doel duidelijk aan te geven. Want waar het doel in de prediking vervaagt, daar raakt de gemeente het spoor bijster.

Ik denk, dat de gemeente behoedt wordt voor moedeloosheid, wanneer in de verkondiging duidelijk gemaakt wordt waar het in de blijde boodschap om gaat. Wat het doel is, waar de weg heenleidt. Of, zoals de apostel dat ergens zegt in één van zijn brieven: „wij prediken een gekruisigde Christus... de kracht Gods en de wijsheid Gods.” Dat is het evangelie dat de gemeente voor ogen moet houden. Dat deed ook de schrijver aan de Hebreeën in het begin van dit hoofdstuk: „Laat ons oog daarbij alleen gericht zijn op Jezus, de leidsman en voleinder van het geloof.” Hij moet door de voorgangers de gemeente voor ogen geschilderd worden. Zo maak je rechte paden, zo is er ook genezing voor het kreupele, de achterblijvers, die het al helemaal niet meer zagen zitten. Tussen haakjes, let u er maar eens op wie er allemaal afhaken, wanneer de kerk zich verliest op zijwegen, wanneer kerkelijke conflicten zich toespitsen op minder belangrijke zaken!

Dat is dus het eerste, waarop de schrijver deze gelovigen

onderweg aanspreekt. Duidelijkheid in de verkondiging. Maar er is nog een punt, dat ik zou willen benadrukken. En dat is de pastorale zorg in de gemeente. Vers 15: „Ziet daarbij toe, dat niemand verachtere van de genade Gods.” Verachten, dat gebeurt, wanneer jij stil blijft staan en de rest trekt verder. Wie achterblijft, en je kunt dat heel mooi zien in de wielersport, wie het contact kwijtraakt met het grote peloton, raakt steeds verder achterop.

Dat is in de gemeente ook zo. Wie zijn geloofsleven op een laag pitje zet, er maar weinig aan doet (zoals dat heet), die blijft steeds verder achter, die verdwijnt langzaam maar zeker ook uit de invloedssfeer van Gods genade.

Daar zit dus iets in van een wisselwerking. Je doet er nog weinig aan, het gebedsleven gaat kwijnen, de kerkgang taant, het bijbellezen blijft achterwege, en dan zie je ook het omgekeerde gebeuren, dat Gods genade steeds minder zichtbaar wordt in je leven. De genade krijgt steeds minder ruimte om openbaar te worden in je leven.

En dan zegt de Bijbel niet: laat zo iemand nu maar aan zijn lot over. Als hij er de kantjes bij af wil lopen, dan moet hij dat zelf maar weten. Nee, zegt de schrijver van de Hebreeënbrief: „ziet toe dat niemand verachtere van de genade Gods...”

Hoe doe je dat, zo toe te zien op elkaar? Wel, dan gebruik ik nog 'es dat beeld van die wielrenner, die gelost wordt uit het grote peloton. Wanneer een renner het niet meer kan bijbenen, dan zijn er altijd een paar ploeggenoten, die zich uit het peloton laten terugzakken naar die achterblijver toe. Ze peppen hem op en trekken hem met elkaar weer naar het peloton toe. Ze geven daarbij voor hem het tempo aan.

Zou dat in de gemeente ook niet moeten gebeuren? Wanneer er iemand is die afzakt, moedeloos is geworden, dat er dan gemeenteleden zijn, die zich bij wijze van spreken laten terugvallen naar de zwakke toe. Naast hem gaan staan, hem bemoedigen, stimuleren.

Zo kunnen achterblijvers meegetrokken worden met de gemeente, de Here Jezus tegemoet, die wederkomt op de wolken des hemels.

Dat is nu ook de vreugde van het samen gemeente mogen zijn. Dat de moedeloosheid, die ook onder ons nogal eens gevonden wordt, vanwege kerkelijke verschillen en problemen waarmee we gekonfronteerd worden, overwonnen wordt, doordat we elkaar de goede weg wijzen, waarbij ons oog gericht is op Jezus Christus, de leidsman en voleinder van het geloof. En dat we op elkaar toezien, dat niemand achterblijft, maar dat we samen met volharding de wedloop lopen, die voor ons ligt. Ouderen en jongeren, mannen en vrouwen, sterken en zwakken, broeders en zusters in Jezus Christus, onze Heer!

H. de Jong / Amsterdam

De G.O.S. en de homofilie

(2 - slot)

Maar de homofiel zoals ik die nu beschrijf en in de preek bedoelde, bestaat die eigenlijk nog wel? Hij is zeker niet gangbaar. Het is met de homofilie in Nederland sinds die preek (hoewel, ook daarvoor was dat al gaande) een kant uitgegaan, die mij met afschuw vervult. Triomfaal om niet te zeggen: brutaal is en wordt de homofilie als een nieuw veld van avontuur ontsloten. Iemand zou mij kunnen tegenwerpen dat zo de homofilie niet geïsoleerd kan worden van het geheel der zedelijke ontwikkeling in ons land; is niet de seksuele perversie in de hetero-seksuele sfeer even afstotend? Zeker, maar toch proef ik in het homoseksuele gedrijf een aparte vijandschap tegen God de Schepper. De revolutionaire gelijkmakingsdrift die de hele samenleving doortrekt botst op tegen de oerverscheidenheid die God in zijn schepping gelegd heeft: „En God schiep de mens naar zijn beeld; naar Gods beeld schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen” (Gen. 1:27) — en zegt: „wij willen niet naar dat beeld van God geschapen zijn en naar dat beeld van God leven en daarom willen we de verscheidenheid van het 'mannelijk'-vrouwelijk die wij daarvoor nodig hebben, ook niet meer”. Zo wordt voor mij ook duidelijk — wat me in de preek nog min of meer een onopgeloste moeilijkheid leek — dat dit kwaad volgens Paulus in Romeinen 1 bij de vrouwen z'n uitgangspunt neemt. Inderdaad is de egaliteitsdrift in de vrouwenbewegingen het sterkst. En een van de belangrijkste uitdrukkingsmiddelen

van die totale gelijkheid tussen mannen en vrouwen die men voorstaat is de homofilie als keuze-mogelijkheid naast de gewone sexualiteit.

Als ik nu nog eens over Romeinen 1:24-32 zou preken, dan zou ik op deze dingen veel meer de nadruk leggen dan ik toen deed. De ontwikkeling sindsdien overziende zeg ik: er zat in die preek nog teveel triomfalisme — totaal in strijd met het uitgangspunt dat ik koos. Daardoor heb ik er zelf aanleiding toe gegeven dat deze preek ook wel misbruikt is. Al heeft ze door Gods genade ook zegen verspreid.

Eigenlijk voel ik me met mijn benadering van het verschijnsel dicht in de buurt van prof. dr J. Douma met zijn boek over homofilie (Homofilie, in de serie: Ethisch Kommentaar, A'dam 1973). Het is waar, ik ga op 'n bepaald punt verder. De onderscheiding die hij maakt tussen homofiele aanleg en homoseksueel gedrag, gaat mij minder gemakkelijk af dan hem. Als je eenmaal, zoals ik doe, de homofilie een deviant, een afwijking noemt en vervolgens de buitengewoon sterke krachten probeert te meten die in deze afwijking werkzaam zijn, dan ontikom je er niet aan de uitingen van deze aanleg als soms bijna noodzakelijk te zien en ze meer medisch dan juridisch te benaderen. Maar de deernis waarmee Douma zijn boek geschreven heeft, doet goed en is evangelisch.

Maar wij zouden bijna vergeten dat wij het over de G.O.S.-beslissing inzake homofilie hadden. Gereformeerden uit alle delen van de wereld zijn bijeengekomen en zijn ten aanzien van dit probleem hard op elkaar gebotst, of liever, in een tamelijk grote eenstemmigheid zijn ze samen op een van de nederlandse delegaties afgevoegen. Hoewel er ook andere nederlandse gereformeerde kerken waren, die zich in het ingenomen standpunt kunnen vinden, heb ik de neiging om de vraag te stellen of de kerken in de G.O.S. wel voldoende bedacht hebben, in wat voor samenleving wij hier in Nederland leven en waarmee vooral de grote gereformeerde kerk te maken heeft. Ik wil niet de weg inslaan van de kommentator

pastorale notities

DOE HET ZELF

Van de vakantie leer je, dat alles gewoon doorgaat ook als jij er niet bij bent. Oudere mensen kunnen dan naar de Statenvertaling zeggen, dat God van mensenheden niet gediend wordt als iets behoevende. Paulus heeft dit in Athene gezegd. Enkele jaren geleden zat ik met een been in het gips. De kapelaan kwam op ziekenbezoek en vroeg, hoe dat nu zondag moest. Ik zei dat ik niet met m'n been preek en dat Augustinus op z'n preekstoel zat. We gingen samen even door op de grote verschillen op dit punt, tussen de r.k. kerk en de gereformeerde. De kapelaan zei: „Ik weet het wel, bij ons kan de dienst eigenlijk niet doorgaan als er geen priester is, maar bij jullie nemen de ouderlin-

gen wel waar, wanneer jij verhinderd bent.”

Je kunt de lijn doortrekken naar de gehele gemeente en je hoeft dan niet uitsluitend aan de kerkdiensten te denken. De gemeente kan zelf de weg vinden. Ik denk in dat verband weer eens aan onze vroegere dominee, Den Houting. Bij z'n intrede sprak ook een jongeling, namens de vereniging. Hij verwachtte dat de nieuwe dominee altijd bereid zou zijn om antwoord te geven als de j.v. met een vraag zat. Wat een ontzuivering en teleurstelling, toen die reageerde met de woorden: Nee. Jullie zoeken het zelf maar uit.

Maar hij gaf naderhand in de vereniging een toelichting. Hij wees op de bijbel en op de bibeltheek. Met al die „bronnen”, zeiden we toen. Hij moest niets hebben van vragenrubrieken in kerkbodes en van voor-gebakken antwoorden. Span je er maar voor in, om het zelf uit te vinden, zei hij. Ik ben geen pastoor, aan wie je maar vragen kunt hoe het zit en hoe het moet.

A. H. Algra, Sliedrecht

Aldert Schipper in Trouw, die met een niet te miskennen laatdunkendheid en neerbuigendheid de gereformeerde zusterkerken in de wereld afschilderde als 'nog niet zo ver', in vergelijking met de synodale kerken die bezig zijn voor haar aankomende zusjes het spit af te bijten. Nee, ik geloof dat er geen enkele reden is voor trots op dit punt.

Maar dat neemt niet weg dat dit verschil van samenleving recht heeft op nadere beschouwing. We hebben via de krant een Nigeriaanse afgevaardigde horen zeggen dat er in zijn land geen homofielen waren en dat de enige die er was, in de gevangenis zat. Dergelijke toestanden zullen in meer landen heersen. Wij zijn dus hier te lande nogal opvallend tolerant, ook ten aanzien van andere minderheden. Onlangs zag ik een engels televisie-stuk 'De liefde van Donal en Sally', over een seksuele relatie in een zwakzinnigen-inrichting. Het was een eerlijk stuk dat echt een probleem voor je neerzette, zonder dat je een voorgerekookt standpunt werd opgedrongen. Mensen die tegen die heel teer uitgebeelde relatie gekant waren, werden zo voorgespeeld dat je tot het eind toe sympathie voor ze kon opbrengen (hoewel niet voor allen), zodat ook hun gevoelens en argumenten een kans bij je kregen. Ik denk dat als dit stuk in Nederland gemaakt was (waar men op dit gebied veel verder gaat dan in het stuk), er veel meer met zwart-wit gewerkt zou zijn: aan de ene kant pummels en harken die er 'teugen' durven te zijn en aan de andere zijde een en al verlichte tolerantie die zich belangeloos inzet voor het

recht op geluk dat ieder toch heeft. Zouden wij voldoende door hebben, denk ik wel eens, dat wij voor onze hooggeroemde verdraagzaamheid een forse prijs betalen? Deze prijs dat er bij ons nauwelijks nog van een kollektief besef van een kollektief belang sprake is. Het 'wij' ontvalt ons en ligt in 'ikken' op de grond. Wij zijn geen volk meer, maar een toevallig samenzijn van individuen, die ieder recht hebben op eigen ontplooiing en geluk. Of je nu een ander er mee in moeite brengt doordat je topless over het strand loopt, wat dondert dat? (ik druk me expres wat luchtig uit). Of je nu je burens uit hun slaap houdt met de zware bassen van je stereo-installatie, wat kan dat schelen? Of je je nu onttrekt aan de landsverdediging — wat is dat voor idioots, landsverdediging? Wij kennen alleen maar het recht op zelfverdediging! Of naar het stadhuis gaan om te trouwen? Wie heeft die bemoeizucht uitgevonden?

Wij zijn een samenleving in ontbinding. In onze dagen is er geen samenbindend ideaal meer in 'Israël'; een ieder doet wat goed is in zijn ogen. Dit betekent dat het vechten voor de rechten van minderheden, hoezeer dat voort kan komen uit nobele motieven, tegelijk een verdachte wortel kan hebben, die we bij onszelf misschien niet eens onderkennen. Dat we daarin namelijk tegelijk vechten voor ons eigen belang, om zelf in vergelijkbare omstandigheden ons recht op persoonlijk geluk dwars tegen de samenleving in te kunnen doorzetten. In zo'n samenleving verkeren de kerken in Nederland. Kerken waarin sinds jaar en dag het pastoraat

IN DIT NUMMER

- 241 Ds J. Bouma, Onderweg aangesproken
- 242 Drs H. de Jong, De G.O.S. en de homofilie (2 - slot)
- 243 W. Smouter, Arbeid en sabbat
- 244 D. W. L. Milo, Vissen
- 245 P. C. van Wijk, Terloops...

de boventoon voert (de predikant werd pastor, van gemeentelijk werd hij persoonlijk); kerken ook, waarin sedert lang de prediking het profetische en koninklijke karakter verloren heeft en alleen nog maar priesterlijk is. Daardoor spelen deze kerken, waarschijnlijk onbewust, in op de afbraak van de kollektiviteit in de samenleving. De kerken staan als een EHBO-ploeg aan de rand van het sportveld. Zij spelen de wedstrijd niet meer mee, maar volstaan met het opvangen en verzorgen van de uitvallers. Waar is in dit land de christelijke kerk als hoedster van de publieke zede?

Bedoel ik dit allemaal als een tegen onszelf gericht requisitoir? Ach nee, niet alles. Ik vraag begrip voor onze nederlandse situatie, die inderdaad in de grootste van de gereformeerde kerken hier te lande 't meest voelbaar is. Ik vraag begrip voor een situatie die ook wij te goeder trouw hebben laten ontstaan. Of was het soms niet iets moois, die aandacht voor minderheden en dat pastoraat voor de enkeling? Is Christus zelf ons daarin niet voorgedaan? Toch worden nu de schades van onze eenzijdigheid openbaar. Maar om billijk te blijven: andere samenlevingen met een sterker 'wij'-besef (met welk ideaal of welke ideologie dan ook gevuld) houden lastige minderheden ten onder en vragen van enkelingen met hun problemen het zware offer van de zelfverloochening. Of, sterker, men is het zich niet bewust wat men van hen vraagt. Is dat soms niét eenzijdig? Wie leert ons hierin toch het goede evenwicht?

Zoals de zuidafrikaanse kerken niet gebaat zijn bij onze veroordeling, maar veel meer bij onze hulp in een probleem, dat vaak veel te vooringenomen wordt benaderd (en o! die rekening, als wij zelf straks in een multiraciaal Nederland minderheid zullen geworden zijn!), zo vragen wij onze buitenlandse zusterkerken niet om een vonnis. En zeker niet om een vonnis over mensen die toch altijd al als eersten voor de bijl gingen! Maar wij vragen om hun hulp. Laten zij onze situatie vergelijken met de hunne. Laten zij scherpe analyses maken. Laten zij ons blijven herinneren aan Gods geboden. En laten ze ook goed luisteren naar wat wij zeggen dat God óók wil. Het is zeker waar dat wij hier gevaar lopen af te stompen in onze morele oordeelsvorming. Daarom ben ik ook niet boos om hun scherpe woorden. „Slaat een rechtvaardige mij, het is liefde, kastijdt hij mij, het is olie voor mijn hoofd, die mijn hoofd niet zal weigeren”, ps. 141: 5. Ik kan me wel voorstellen dat men met zorg en verontwaardiging onze kant uit kijkt. Zeker als men hier een hooghartige toon aanslaat. Maar laat men elders in de wereld (en trouwens hier ook nog wel) bereid zijn over het probleem zelf nog wat dieper en breder na te denken dan tot nu toe lijkt gedaan te zijn.

W. Smouter / Apeldoorn

ARBEID EN SABBAT

Het valt te begrijpen, dat er nogal eens over arbeid wordt geschreven. Denk alleen al aan het feit, dat arbeid een belangrijk deel van ons leven in beslag neemt. Er zijn zelfs mensen, die zeggen dat het juist de arbeid is, die een mens tot mens maakt. Hoe het zij, iedereen weet dat je opbloeit wanneer je boeiend werk hebt, en dat afstompend werk ook niet langs je zelf heen gaat. En als je werkeloos bent, kun je het idee krijgen, dat het niet uitmaakt wat voor werk je hebt, als je maar werk hebt.

Wanneer er in christelijke kring over arbeid wordt nagedacht, wordt er nogal eens een verbinding gelegd met de bijbelse notie van de mens als Beeld Gods. In Gen. 1:26 lezen we immers, dat God zei: Laat ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis, opdat zij heersen over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over het vee en over de gehele aarde en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt. Dat draagt de Here God de mensen die Hij geschapen heeft ook op: onderwerpt de aarde en heerst over haar. De mens ontvangt hier de opdracht om de aarde te ontdekken en te benutten. En dat betekent dan tegelijk een opdracht tot arbeid.

In deze geest schreef prof. dr. W. H. Velema onlangs een artikel onder de titel „Uitgangspunten voor een bijbels arbeidsethos”*. Hij doet dat in de eerste plaats als weerlegging van de gedachte van een 'arbeidsloos inkomen', wat zou neerkomen op een gegarandeerd inkomen voor alle burgers, geheel afgezien van de vraag of men werkt. Prof. Velema laat daarom zien, dat de arbeid een opdracht van God is, en verder dat er volgens de Bijbel een fundamenteel verband is tussen arbeid en het voorzien in eigen levensonderhoud. Vervolgens laat hij zien hoe de contouren van de arbeid liggen in dienst aan God, dienst aan de naaste en dienst aan de arbeidende mens zelf. We hebben hier voor ons een heel positieve kijk op arbeid, vanuit de notie van de mens als Beeld Gods. Ik herken veel goeds in deze benadering. Inderdaad kun je zo vanuit de Bijbel ingaan tegen een vrijblijvende houding ten opzichte van werk. Maar ik vind een manco van deze benadering, dat je zo moeilijk kunt laten zien, wat er in de Bijbel te beluisteren is aan relativering en corrigeren van de menselijke prestaties. Laat ik een ver-

*) Velema, W. H. 'Uitgangspunten voor een bijbels arbeidsethos'. Theologia Reformata 23 (1980), nr. 2, pag. 93-111.

gelijking trekken. In de Bijbel wordt vruchtbaarheid als een zegen van God gezien. Maar als je bij het spreken over vruchtbaarheid je uitgangspunt exclusief in Gen. 1:28 neemt („Weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde”) dan kun je er nog zo alle kanten mee uit. Dan dreig je uit het oog te verliezen bijvoorbeeld dat de Here tot teken van zijn verbond nu juist de besnijdenis zette. Een hele insnijding in de vruchtbaarheid. En dat op belangrijke punten in de geschiedenis een zoon geboren wordt, juist uit een verstorvene. En zo zijn er meer lijnen in de Schrift, die relativerend en corrigerend over de vruchtbaarheid spreken.

Nu, zo denk ik dat het ook met de arbeid is. Zeker, de arbeid mogen wij zien als een opdracht van God. Maar wanneer je het uitgangspunt voor een bijbels arbeidsethos zoekt in de opdracht: onderwerpt de aarde en heerst over al het geschapene, dan kan men nog alle kanten uit. En als je arbeid tekent als voortvloeiend uit het Beeld Gods zijn, dan loop je het gevaar dat je daarbij in gaat vullen eenvoudig wat men altijd al gedacht heeft over arbeid. En daarom denk ik, dat er als aanvulling nog een andere bijbelse notie nodig is. Daarbij denk ik aan dat andere teken van het verbond: de sabbat (Ex. 31:13). Toen de HERE Israël gebod om op alle zeven dagen één dag rust te houden, was dat een insnijding in de arbeidsproductiviteit. Nu wijst prof. Velema er wel op, dat ook de rust een ordening van God is, en dat daarom de mens niet kan opgaan in zijn arbeid op straffe van ongehoorzaam te zijn aan het gebod om te rusten, maar hij laat niet zien wat dit voor onze arbeid betekent. Graag wil ik hiervoor de aandacht vragen.

Ik wil daarbij drie bekende teksten bespreken die over de sabbat gaan: Ex. 16, Deut. 5:12-16 en Ex. 20:8-11.

Brood uit de hemel

In Exodus 16 lezen we voor het eerst, dat de Here zijn volk gebiedt om de sabbat te houden. We kennen dit hoofdstuk als de geschiedenis van het manna. Israël had de spectaculaire bevrijding uit Egypte pas achter de rug, en men mocht verwachten dat het dankbaar en vreugdevol zou voorttrekken onder de hoede van zijn Bevrijder. Maar zodra de honger kwam, werd er geroepen: had ons maar in Egypte gelaten! En dat betekende niets minder, dan dat ze bij hun Bevrijder vandaan wilden. Dan lezen we

van Gods genadige antwoord: „Zie, Ik zal voor u brood uit de hemel laten regenen”. Met een majesteitelijke, ja Goddelijke eenvoud lost de Here het probleem op. Maar dit manna moest méér zijn dan proviandering-voor-het-moment. Israël moest er de les uit leren, dat het nooit uit bezorgdheid om eten of drinken zijn God de rug mocht toekeren. Maakt u niet bezorgd wat gij eten zult, of waar gij u mee kleden zult, want uw hemelse Vader weet, dat gij dit nodig hebt. Dat vertrouwen is onmisbaar in de dienst aan de HERE. Anders blijven we in de macht van het produceren en geld verdienen. Het belang van dit vertrouwen reikte verder dan alleen het voortgaan op de reis door de woestijn. Het is namelijk de basis voor heel het leven uit de thora, uit de wet van God. Daarom verbond de Here een proef aan het manna. Het volk moest elke dag precies voldoende voor één dag verzamelen, en op de zesde dag voor twee dagen. En de zevende dag moest iedereen dan ook binnenblijven, en niet weer gaan zoeken. De Here stelde deze regel „opdat Ik het op de proef stelle, of het al dan niet wandelt naar mijn thora” (Ex. 16:4). Wat een teleurstelling was het voor de Here, dat er toch weer mensen waren die het vertrouwen niet op konden brengen om dagelijks uit zijn Vaderhand het brood uit de hemel te ontvangen. Er waren mensen, die de Here voor de dag van morgen niet vertrouwden, en manna opsparden voor de zekerheid - tot een stinkend getuigenis van hun ongeloof. En anderen vonden op de zevende dag dat méér nooit kwaad kon. Op de dag, waarvan de Here gezegd had: een rustdag, een heilige sabbat is het voor de Here.

Wat we in dit hoofdstuk over de sabbat lezen, is niet alleen dat we op z'n tijd (op Zijn tijd!) moeten rusten. Nee, het gaat juist om het werk, om de broodwinning. Het was de bedoeling van de Here, dat deze geschiedenis een onderwijzing voor de latere geslachten van Israël zou zijn. Daarom moest er een kruik met manna gevuld worden om het voor de komende geslachten te bewaren. Dan konden zij het brood zien, waarmee de Here hun vaders gevoed had toen Hij hen uit Egypte leidde (Ex. 16:32). Zo kon deze geschiedenis ook in Kanaän nog bijdragen tot het arbeidsethos. Je werkt wel hard - en dat is ook goed! - maar vergeet daarbij niet: alle dagen is ons brood brood uit de hemel.

In Deuteronomium 8:3 en 16-18 lezen we, hoe Mozes bij deze geschiedenis aanknoopt. Hij haalt daar op, dat de Here het manna gaf „om u te doen weten, dat de mens niet alleen van brood leeft, maar van alles wat uit de mond des HEREN uitgaat”. De Here heeft het volk zelfs in de woestijn gevoed. „Zeg dan niet bij uzelf: mijn kracht en de sterkte mijner hand heeft mij dit vermogen verworven. Maar gij zult aan de HERE, uw God den-

ken, want Hij is het, die u kracht geeft om vermogen te verwerven, ten einde het verbond gestand te doen, dat Hij uw vaderen gezworen heeft - zoals dit heden het geval is". Dit is het eerste, dat we vanuit de sabbat leren over ons werk. Het knakt de trots op de prestaties van arbeid en techniek, maar het leert ons ook dat we om de broodwinning de dienst aan de Here niet mogen verlaten. Zoekt eerst het Koninkrijk en zijn gerechtigheid, en dit alles zal u bovendien geschonken worden.

Voortgaande bevrijding

Voor we in Exodus gaan lezen in het sabbatsgebod in hoofdstuk 20, wil ik eerst nog aandacht vragen voor Deuteronomium 5 : 12-15.

Zoals bekend lezen we daar een andere motivering bij het sabbatsgebod dan in Exodus 20. Er staat: want gij zult gedenken, dat gij dienstknechten in het land Egypte geweest zijt, en dat de HERE, uw God, u vandaar heeft uitgeleid met een sterke hand en met een uitgestrekte arm; daarom heeft u de HERE, uw God, geboden de sabbatdag te houden.

Hier wordt de sabbat getekend als voortgaande bevrijding. De Here heeft Israël bevrijd uit Egypte, dat huis van slaven. Maar daarmee was zijn bevrijdend werk niet afgelopen. Nee, daarvan moest ook wat te zien zijn in de hele Israëlitische maatschappij. De Here had zijn volk niet bevrijd uit het slavenhuis om hen nu voortaan eindeloos te zien sloven! De sabbat blijkt zo een uitdrukking te zijn van Gods heilswil voor Israël. Dat kunnen we natuurlijk onmogelijk begrijpen wanneer we bij 'sabbat' denken aan: niet breien, niet fietsen, niet zwemmen. Maar wanneer we in Deuteronomium zelf lezen (hoofdstuk 15 en 16, vgl. ook Lev. 25-28), dan begrijpen we wat een stroom van bevrijding dit voor een Israëliet meebracht. Om eens iets te noemen:

- iedere zeven jaar kwijtschelden van schuld aan de arme naaste
- met mildheid geven, zonder daarover verdrietig te zijn
- een slaaf na zes jaar vrijlaten
- ieder jaar drie grote feesten voor de HERE

En zo zou er meer te noemen zijn. We kunnen dat samenvatten met: recht doen aan de naaste (of juist nog: hem mildheid bewijzen) en eer en dank brengen aan God.

Ook in Deuteronomium gaat het sabbatsgebod dus wel over de rust, maar meer nog zegt het heel wat over de houding in de arbeid. We kunnen eruit leren, dat werk niet automatisch heilzaam is.

Prof. Velema wijst erop, dat ná de zondeval (Gen. 3 : 13) voor arbeiden het zelfde woord wordt gebruikt als in de paradijstoestand vóór de val (Gen. 2 : 5, 15). Dat is terecht. Inspanning is niet een gevolg van de zonde. Maar door de zonde komt er wel iets dubbelzinnigs in. Datzelfde woord uit Genesis wordt óók gebruikt voor de

knechtschap in Egypte. En we hebben het sabbatsgebod nodig om ons daarvoor te bewaren. Te gemakkelijk kan door de arbeid de gerechtigheid tegenover de naaste en de eer aan God in de knel komen.

Gods werkweek model voor de onze

Tot slot kijken we naar Exodus 20. Daar zien we weer een andere kant aan het sabbatsgebod, en daar kunnen we nog meer leren over onze arbeid. Het motief voor het sabbatsgebod luidt daar: Want in zes dagen heeft de HERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag; daarom zegende de HERE de sabbatdag en heiligde die.

Dit is misschien wel het hoogste, dat over onze arbeid gezegd kan worden. Gods werkweek model voor onze werkweek! Er wordt hier een vergelijking getrokken tussen Gods majesteitelijk scheppingswerk en onze arbeid. De Here, die de aarde formeerde, het licht tevoorschijn riep in de nacht en de wateren hun plaats wees, en... ons dagelijks werk. Onmiskenbaar klinkt hier die hoge roeping door die God de mens gaf: Beeld Gods te zijn. In de ontplooiing en het beheer van de aarde iets te laten zien van Gods zorg voor de aarde en alles wat daar leeft en allen die daar wonen. Dit is inderdaad een heel hoge kijk op de arbeid. Onze arbeid wordt weggerukt uit de sfeer van alleen maar bezorgdheid om het dagelijks brood, en geplaatst in het grote perspectief van Gods zaak. En dat is inderdaad de allerdiepste zin van de arbeid: een bescheiden deel te mogen zijn van Gods gang met de geschiedenis. Dan komen de contouren van de arbeid in het blikveld: dienst aan God, dienst aan de naaste en dienst aan de natuur. Goed werk doen, om iets mee te kunnen delen aan de behoeftige.

Intussen: al wordt Gods werkweek hier model gesteld voor de onze, het gaat natuurlijk in de eerste plaats om de rust. Dat moeten we terdege en voortdurend bedenken, wanneer we gehoor geven aan Gods opdracht om de aarde te beheren. Dat de Here rustte op de zevende dag, is de Goddelijke garantie dat Hij het al in handen heeft. Zijn werk is af, Hij staat garant voor de uitkomst. Zijn werken zijn van de grondlegging der wereld af gereed (Hebr. 4 : 3).

Dit moet er wel bij gezegd worden, wanneer we over de menselijke arbeid spreken als het ontplooiën en beheren van de aarde. Want naast de onderwaardering van arbeid waartegen professor Velema schrijft, is er vandaag ook een overschatting van de arbeid. Te gemakkelijk kunnen we ertoe komen, te denken dat onze arbeid toch het Koninkrijk moet brengen. Dat kan zich uiten in een activisme waar je overspannen van wordt of in een cultuuroptimisme à la

Readers Digest: er zijn grote problemen, maar als we alle krachten van techniek en wetenschap inspannen, komen we er uit.

Ik denk, dat het sabbatsgebod ons kan leren: de hoge roeping en de bescheiden plaats van onze arbeid. De hoge roeping is, dat ons werk een afbeelding mag zijn van Gods werk. En de bescheiden plaats is deze: als wij maar eenvoudig wandelen de wegen van zijn wet, is dat voldoende. Dat zo uiteindelijk het Rijk Gods komt, kunnen we gerust aan Hem overlaten. Zijn werken zijn van de grondlegging der wereld af gereed.

D. W. L. Milo / Dalmally

VISSEN

Vissen is wel een van de meest populaire liefhebberijen van een watervolk. Wie niet aan golf of jacht toekomt en toch actief wil zijn, heeft wel een hengeltje, weet een stekkie en beoefent de hartstocht der bedaardheid. Tegenover elke jager in ons vaderland staan twintig tot veertig vissers. En de mening dat jagen wreed en tegennatuurlijk zou zijn geldt nauwelijks met betrekking tot de veel algemenere sport van het vissen. Vissers wapenen zich trouwens met de theorie, dat koudbloedige dieren geen pijn kennen. Bovendien worden de gevangen vissen meestal niet gedood maar teruggezet; dat lijkt me voor elke vis een soort wedergeboorte: een nieuwe kans om te leven, een nieuwe kans ook om opnieuw te worden gevangen.

Hier in Schotland wordt veel gevist. Niet alleen vanwege de spannig maar ook tot aanvulling van het levensonderhoud. Het water bergt schatten. In het riviertje achter onze tuin vangen we soms een maaltje forellen, weer en waterstand dienende. In de rivier Orchy, die in Dalmally zijn einde vindt om daar in Loch Awe uit te monden, zit volop vis en voor een klein bedrag 's jaars mogen we een mijl bevissen. Dan is er het Loch Awe zelf, een zoetwaterbekken, vrij om te vissen. Verrukkelijk om een halve dag op het water door te brengen, een hengeltje uit te leggen naar zalm, zeeforel en snoekbaars - van de wonderschone kusten te genieten, of op een der eilandjes de ruïnes van een klooster met kerkhof, of van een oud kasteeltje te bezoeken. En om dan als slotaccoord met een maaltje verse vis thuis te komen!

Maar dan is daar, om iets erg moois te noemen, het Loch Etive, dat het water van Loch Awe meeneemt naar zee. Loch Etive is een open water, afhankelijk van het tij, deels zout, deels zilt en deels zoet water bevattend. Met alle gevolgen van dien. Daar hebben we onlangs een schone dag beleefd. Wel, had u ook vakantie? Dan staat uw hoofd misschien wel naar een vissersavontuur. U had het zelf kunnen meemaken.

— * —

Werden mijn zwager John en ik door een goede vriend voor een middag uit vissen genodigd. Op Loch Etive - zeevissen zeggend. Zulk een invitatie mag je niet weigeren; want of die goede vriend meent het en dan mag je hem niet teleurstellen - of hij meent het niet en dan mag je jezelf niet verder teleurstellen.

Zo gingen wij drieën, Artur, John en ik zei de gek, aan het sjouwen met buitenboordmotor, vijf hengels, rugzakken, tuig, riemen, proviand en verdere scheepsbenodigdheden. Voordat alles aan boord was, de motor gemonteerd, de boot op voldoende diepte geschoven en de drie mannen (in volgorde van de lengte hunner laarzen) aan boord geklommen waren, was er al heel wat gebeurd.

Nu troffen we een warme zonnige dag, bijna spiegelglad water - en toch vis die wel happen wilde. Het was voor John en mij de eerste dag van „zeevissen”, op diepten van tien tot dertig meter. We legden de boot op een verhoopt gunstige plaats voor anker en gooiden de lijnen uit, tot het lood de grond raakte. Aan elke lijn zaten twee haken, met diepvriesmakreel geladen. Nauwelijks ingelegd had zwager John al ernstig beet. Ophalen - en een nette rockcod, een klein soort kabeljauw, werd binnen-

gebracht. John helemaal in de war: „maar ik heb nog nooit eerder gevestigd!” Dan was het wat Engelsen „beginners luck” noemen, omdat het geluk altijd met de dommen is.

Bekomen van deze blijde schrik werden de lijnen opnieuw gevierd en werd ook aandacht aan de omgeving besteed. Het Loch Etive is zo wat 25 kilometer lang en 600 tot 1000 meter breed. Langs de oevers worden bergcomplexen afgewisseld met groene dalen en er monden vele rivieren in uit, vaak met groen geboomte omlijst. Op de hellingen zie je altijd schapen, op groter hoogte ook herten en boven de bergen zweven niet zelden de golden eagle, de mooie Schotse adelaars, altijd in paren.

Op het water zie je alle soorten watervogels en zeevogels, nu en dan een springende forel of zalm en van tijd tot tijd zwemt een zeehond voorbij, op weg naar de kolonie op een eilandje voor Taynault. En als er een rondvaartboot voorbij gaat hebben ze aan boord heel wat minder plezier dan wij - al is ons plezier minder luidruchtig.

— * —

Deze grond is eeuwenlang grond van de machtige Campbell-clan geweest. Langs dit meer zijn de Campbell-soldaten gegaan op weg van het Dalmally-kasteel naar het plaatsje Glencoe, waar in 1692 de massamoord op de Macdonalds werd uitgevoerd, met medeweten van koning-stadhouder Willem III. De Campbells zijn altijd zeer Brits koningsgezind geweest en hebben de voorrechten moeten betalen met een broedermoord. Hun naam is al een waarschuwing: camp beull betekent wrede mond, of ook verwrongen mond. In hun wapen staat de kop van het wilde varken met geweldige slagstanden; maar hoewel het zwartwild hier is uitgestorven - de Campbells nog lang niet. En er zijn ook heel goede bij, mag gezegd worden.

Aan dit Loch wonen nog vier Campbell-families. Elk heeft zijn eigen familiebank in het kerkje van Ardchattan aan de Noordkust van het meer; verouderde feodale figuren, geëerd op verouderde gronden door pachters en jachttopzieners. Maar namen, waarvoor de Schot nog wel eens in de houding wil springen; uit gewoonte of bijgelovigheid...

— * —

Onze gastheer Arthur haalde zijn hengel op: een nieuwe rockcod, die na een barmhartige tik op de kop bij de andere werd gelegd. Verder stilte, weinig woorden, alleen het geronk van een graafmachine in een steengroef aan de overkant. We gingen verleggen, want er kwam geen nieuws meer op deze plek. Elders, waar wat stroom stond, kwamen een krab en een pieterman zich melden. De eerste is niet leuk, want je moet erg op je vingers passen. De tweede moet je zelfs met geen vinger aanraken, want zijn stekel is gemeen vergiftig. Van beide moesten we ons ontdoen.

Nu het eindelijk dooddij was, zochten we een paar rotseilandje op, om mosselen te zoeken. En dat bleek het hoogtepunt van de vangst te zijn, want waar je ook je blote armen onder water uitstak: je plukte de mossels met drie en vier tegelijk van de rotsen. In weinig tijd werden vele kilo's binnengebracht - John was enthousiast en wist van geen ophouden. Als we hem tegenhielden zou hij de boot aan het zinken hebben gebracht! En het was tijd om aan huisgaan te denken.

Nog één visje dan - smeekte hij. En ja, laat hij de vis van de dag nog even binnenhalen. Dat maakte hem tot kingfisher. Het geluk is immers met de dommen?

— * —

Zeewier zit hier ook, in onschatbare hoeveelheden. Het water bergt immers schatten. Zijn er geen ecologen, die voedsel uit zeewater willen winnen?

Dat zeewier, ongelooflijk gezond en jodiumhoudend is het. Het wordt op de eilanden dagelijks gebruikt. Na het winnen wordt het gewassen, gezuiverd en gedroogd in zon en wind; dan opgeslagen. Een kleine hoeveelheid wordt in water gekookt, met melk en suiker aangemaakt, ontpopt zich dan tot een sterke geleipudding en smaakt wonderwel. Er mag zelfs room overheen - dan zijn ook de uitstekende sprietjes onzichtbaar. Toegegeven dat je iets moet overwinnen, het is een voortreffelijk natuurprodukt, waar eilandbewoners honderd jaar bij worden. De plantaardige stof doet aan gember denken. Als variatie kan het ook met bouillon tot een goede groentesoep worden verwerkt.

— * —

Maar dan de intocht van de verloren zonen, beladen met het goud van de zee. Weliswaar veel te laat (want het binnenhalen van tuig en opruimen van de boot kost veel tijd) maar het welkom is er niet minder

hartelijk om. De maaltijd wordt vergeten, de vissen schoongemaakt, de mossels...

Ja, de mossels worden schoongemaakt en in pannen tegelijk opgezet. Even koken met wat azijn en dan afkoelen voor de diepvries of maar gewoon smullen. Dát is plezierig werken: verhalen, smullen en weer werken, alles op zijn pas. Een goede fles wijn wordt aangesproken, want vis wil zwemmen. De verhalen worden nog beter, de vis nog groter, het gewicht mosselen neemt hand over hand toe. Tot middernacht zit het gezelschap in moeder's keuken bijeen, na te genieten van een schone dag vissen.

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Wat mag de preek van jou verwachten?

Ook deze vraag is van belang. Als het goed is is een preek verkondiging van Gods blijde boodschap. Dat betekent dat God met Zijn genade en heil iets in ons leven wil veranderen. God gééft veel in de woordverkondiging maar Hij vraagt óók veel. Hij komt middenin in het leven van hoeren en tollenaars en zegt dan kortweg 'zondig niet meer'. God wil door Zijn woorden veranderen, Hij wil omvormen. God doet een beroep op onze gelovige reactie. God zegt ons niet alleen wie Hij voor ons wil zijn maar ook wie wij voor Hem moeten zijn. Als de engel tot Maria komt met een allesbehalve gemakkelijke boodschap, zegt ze 'mij geschiede naar Uw woord'. En wij, wij luisteren naar een preek en dan zeggen we..., ja wat zeggen we dan? Wat is dan heel persoonlijk het antwoord? Er zijn mensen die bij het luisteren naar een preek, doen alsof ze op de bloemenmarkt zijn. Ze zien een bosje daar en ze kopen die bosjes voor een ander. Ze luisteren voor een ander. Luisteren voor een ander is een in de kerk vaak voorkomende bezigheid. Maar Gods woorden in ons eigen leven laten komen, dát is moeilijker.

Er moet iets veranderen

Na een preek een instemmend lied zingen is mooi maar niet alles. God je op je fouten laten wijzen en dan iets gaan veranderen, door God opmerkzaam gemaakt worden op een bepaald woord van Hem en Hem dan navolgen, dát is dienstknecht-zijn. God wil in ons leven iets zien van Zijn genade, we zijn niet voor niets Zijn beeld. Zijn woorden moeten zichtbaar worden in het leven van Zijn kinderen. Nicodemus heeft van de Heiland

eens een vlijmscherpe les gekregen. Hij was een schriftgeleerde, wist veel van de bijbel af en hield zich nauwkeurig aan allerlei joodse wetten maar de Here Jezus zegt tot Hem dat hij zich bekeren moet, dat hij een nieuw mens moet worden, dat hij opnieuw moet worden geboren.

In Psalm 15 wordt de vraag gesteld wie mag verkeren in Gods nabijheid, wie door God gekroond zal worden. Het antwoord is duidelijk: hij en zij, die oprecht wandelen. Wandelen met God zoals Henoch deed.

Hem naast je laten lopen als je merkt dat Hij er is. Naar Hem toelopen als je Hem ziet.

God zoekt ons behoud

Een goede preek wil je behoud bewerken, jouw behoud maar ook dat van anderen. Daarom is het niet voldoende aan je persoonlijke zaligheid alleen te denken. Je moet verder kijken dan je neus lang is. God heeft niet een koninkrijk voor weinigen maar voor velen. Zijn rijk is wereldomvattend. God zoekt mensen, meervoud. Hier ligt b.v. het verschil met Marx, met het communisme. Het communisme zoekt geen mensen, maar 'krachten'. Zo schreef Dr. C. Rijnsdorp onlangs in Trouw. Hij voegde er aan toe: „Dissidenten zijn geen mensen meer. Het zijn tegenstreven 'krachten' die men kwijt moet”.

God is anders. Hij wil niemand kwijt, niemand wegwerken. Hij wil juist allen behouden. Hij wil het mensenleven bevrijden, slaven maken tot zonen. Zó mag je naar een preek luisteren voor anderen. Niet om de vermaningen voor een ander uit de preek te halen, aan vermaanmannetjes heeft God overigens geen behoefte. Maar je luistert voor anderen om het heil verder door te geven.

Dienstbaar zijn

In drie artikeltjes gaf ik wat opmerkingen over de preek. Nu ik het allemaal nog eens doorlees, zie ik dat er weinig nieuws in staat. Het is een oud verhaal. 't Komt heel kort hierop neer: dominees en luisteraars moeten in de dienst van het Woord dienstbaar willen zijn!

kerknieuws

Groningen — Per 1 september 1980 berust het scribaat bij mej. J. D. V. Venema, Nieuwe Bleekerstraat 16, 9718 EJ Groningen, tel. 050-130068. Kerkelijk bureau: C. van Leeuwen, De Waterkant 20, 9482 RN Hynaarlo, tel. 05921-2103.

Kampen — Ds J. Stuy van Urk, werd zondag 22 juni j.l. bevestigd als predikant van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Kampen, waar hij de vakature wijlen ds W. Vis vervulde; 's middags deed hij er zijn intrede. De bevestiging geschiedde door ds J. H. Kamerbeek, predikant van de Nederlands Geref. Kerk van Kampen.

Door ds Kamerbeek werd gelezen Hebreëen 12 vers 18 t.m. 29, handelend over de grote verantwoordelijkheid van de gelovigen bij hun nadering tot het onwankelbare hemelse koninkrijk. Zijn bevestigingspreek, waarboven hij als motto 'Jezus Christus dezelfde in macht en trouw' plaatste, baseerde hij op Hebreëen 13 vers 7 en 8: 'Houdt uw voorgangers in gedachtenis en 'Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde in der eeuwigheid'.

Ds Kamerbeek vergeleek het betrekkelijke belang van de te bevestigen predikant, en het absolute belang van Jezus, de Heiland: men moet voorgangers (spreker noemde de verscheiden predikanten Bouwsma, Lindeboom, Visee en Vis bij name) niet in gedachtenis houden uit mensverheerlijking, maar omdat zij het Woord Gods met standvastigheid tot het einde hebben gesproken, het evangelie van Christus. Na het lezen van het bevestigingsformulier en het stellen van de vragen daarin over taakvervulling en plichten, door de bevestiger, antwoordde ds Stuy: 'Ja ik, van ganser harte', waarna ds Kamerbeek nog een persoonlijk getint welkomstwoord sprak.

Voor zijn intredeprek las ds Stuy 2 Tim. 3 vers 14 tot 4 vers 8: 'Blijf jij echter bij wat u geleerd en toevertrouwd is...' enz. - 'Ik heb de goede strijd gestreden...' enz. En hij koos als preektekst 2 Tim. 4 vers 1 en 2: 'Ik betuig u nadrukkelijk voor God en Christus Jezus, die levenden en doden zal oordelen, met beroep zowel op zijn verschijning als op zijn koningschap: verkondig het woord, dring er op aan, gelegen of ongelegen, wederleg, bestraf en bemoedig met alle lankmoedigheid en onderdrukking.'

Uitdaging. Ds Stuy begon met verschillen tussen Urk en Kampen te memoreren, die een uitdaging vormden naar Kampen te gaan. Wat het belangrijkste blijft is echter de verkondiging van het Woord van God als opdracht. In zijn preek behandelde hij drie aspecten van die opdracht: 1) de ernst, 2) de achtergrond en 3) de inhoud er van. Paulus schreef deze brief aan Timotheus vanuit zijn tweede gevangenschap in Rome met het doodvonnis voor ogen; terecht beschouwt de brief als een testament, dat uitgevoerd moet worden. De grote verantwoordelijkheid, die op Timo-

theus als prediker is gelegd, brengt Paulus tot zeer krachtige taal. Geen dreiging overigens met hel en verdoemenis. 'Ik geloof daar ook niet in', aldus ds Stuy, 'want ik heb gezien, dat men aan zulke bedreigingen went. Maar ik geloof wel in de kracht van Gods Woord, en dat raakt niet alleen de voorganger.

Paulus wijst op het opduikende verval in de gemeenten. Zij zullen de gezonde leer niet meer verdragen en zelfs tegenstanders van de waarheid, de waarheid van Jezus Christus, worden. 'De prediking moet antithetisch zijn', aldus ds Stuy. 'Alleen Gods Woord is reddend en behoudend'. De verkondiging er van is even veelkleuriger als de gemeente zelf. De predikant verklaarde, dat hij de gemeenteleden ook zou houden aan de beloften, die zij jegens God bij de sacramenten hadden gedaan. Hij sprak de hoop uit, dat de Here die arbeid zou zegenen.

Daarna eindigde hij met een kort, persoonlijk dankwoord.

(Ietwat ingekort verslag, overgenomen uit het Nieuw Kamper Dagblad.) Ons nieuwe adres is: Ds J. Stuy, Lelystraat 107, 8265 BC Kampen, tel. 05202-21659. Dit is dus tevens het nieuwe adres van het secretariaat van de Kommissie voor Kontakt en Samenspreking met andere kerk.

Afscheid Ds A. Beeftink — Op donderdag 12 juni j.l. heeft de gemeente van Aalten-Winterswijk in een informeel samenzijn afscheid genomen van haar predikant, ds A. Beeftink, die, na vijf jaar aan deze gemeente en die van Neede verbonden te zijn geweest, een beroep had aangenomen naar de kerk van IJsselmuiden-Grafhorst. De grote belangstelling voor deze gemeentevergadering en de geschenken die aan de familie Beeftink werden aangeboden getuigden van de waardering voor de wijze, waarop hij in het midden van de gemeente had gewerkt. Zachtmoedig, niet strevend naar uiterlijke dingen, maar bouwend aan een leven in de Geest van Christus, trachtte hij steeds de gemeente ervan te doordringen, dat wie zijn eigen zonden goed kent en Jezus als zijn verlosser heeft aangenomen niet anders kan dan de vruchten vertonen van een nieuw leven. Zijn wijze van catechiseren heeft vooral de jongeren van de gemeente sterk aangesproken, en zij waren het ook, die de avond voor een belangrijk gedeelte vulden met diverse bijdragen. De zondag daaropvolgend werd 's middags de afscheidsdienst gehouden, in aanwezigheid van verschillende genodigden. Met een preek over Hebr. 13:5 ('Want Hij heeft gezegd: Ik zal u geenszins begeven, Ik zal u geenszins verlaten') bemoedigde ds Beeftink de kleine gemeente, die wel zonder een eigen Dienaar des Woords verder gaat, maar toch in vertrouwen mag zeggen: „De Heer is mij een helper, ik zal niet vrezen.”

Na afloop van de dienst werd de scheidende predikant toegesproken door enkele genodigden, namens de burgerlijke overheid door burgemeester D. Bekius van Aalten, en namens de vertegenwoordigde kerken door ds P. C. Koster, Gereformeerd predikant te Aalten, die de arbeid van een predikant typeerde met een fijngevoelig woord uit de Spreuken: „Een betrouwbaar getuige is een redder van levens”.

Tenslotte sprak ook de praeses van de kerkeraad, br. J. Postema, namens de gemeente een laatste woord, waar-

van de strekking kan worden samengevat met de woorden van de zegenbede uit Hebr. 13:20-21: „De God nu des vredes, die onze Here Jezus, de grote herder der schapen, door het bloed van een eeuwig verbond heeft teruggebracht uit de doden, bevestig u in alle goed, om zijn wil te doen, terwijl Hij aan ons doe, wat in zijn ogen welbehaaglijk is door Jezus Christus. Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.”

Ontmoetingsbijeenkomst afgevaardigden Christelijke Gereformeerde en Nederlandse Gereformeerde Kerken, op 15 maart 1980 in de Ichthuskerk te Amersfoort.

Aanwezig: 20 deelnemende Chr. Gereformeerde Kerken met 64 afgevaardigden; 46 deelnemende Ned. Geref. Kerken met 110 afgevaardigden; 3 deelnemende gemengd Chr. Geref./Ned. Geref. Kerken met 11 afgevaardigden. Tevens deputaten voor eenheid tussen beide kerkgenootschappen.

De uitnodigende kerken waren de Chr. Geref. Kerk van Rotterdam-C. en de Ned. Geref. Kerk van Rotterdam-Overschie.

De morgenvergadering stond onder leiding van ds J. Manni van de Chr. Geref. Kerk van Rotterdam-Centrum. Op het programma van deze morgenvergadering stonden een tweetal toespraken van resp. ds A. Broersma van Lelystad (Chr. Geref./Ned. Geref.) en ds J. Kamerbeek, Ned. Geref. predikant van Kampen. Deze toespraken hadden een bezinnend karakter. Daaraan zouden een 6-tal „sprekertjes” (sprekijdtijd elk 5 min.) het onderwerp van deze dag meer praktisch benaderen, eventueel met suggesties voor de in de namiddag te vormen discussiegroepen.

Het verslag van het gesprokene in de morgenvergadering luidt als volgt:

Openingswoord ds J. Manni — Ds Manni leest Ef. 3:8 t/m 21 en 4:16. Hij wijst speciaal op Ef. 3:18: „Geworteld en gegrond in de liefde, zult gij dan, samen met alle heiligen, in staat zijn te vatten hoe groot de breedte en lengte en hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus”. Paulus wijst daarmee op de noodzaak van de gezamenlijkheid van de heiligen voor het kennen van de liefde Gods. En in Ef. 4:16 laat Paulus zien dat alle leden van het lichaam van Christus, elk op zijn wijze, kracht uitoefenen om zich op te bouwen in de liefde. Het bouwen aan het lichaam van Christus heeft ook alles te maken, aldus spreker, met de verhouding Chr. Geref./Ned. Geref. Vervolgens gaat ds Manni voor in gebed.

Alvorens hij het woord geeft aan de 1e spreker, begroet de voorzitter deputaten van Chr. Geref. en Ned. Geref. zijde die belast zijn met de samenspreking tussen beide kerken. Ds Manni vestigt er de aandacht op, dat het gebeuren op deze dag niet moet worden gezien als een soort concurrentie van het werk van deze deputaten; er gaat niets buiten hen om. De bijeenkomst heeft een enigszins besloten, onofficieel karakter. De pers is niet uitgenodigd. Scribenten van kerkbladen wordt gevraagd terughoudendheid te betrachten in eventuele verslaggeving. Voorkomen moet worden dat irritaties worden opgewekt. Het onofficiële karakter van deze dag houdt o.a. ook in, dat er

geen besluiten worden genomen of zaken worden gedaan die een kerkverbandelijk karakter hebben. De voorzitter wijst er nog op, dat als gevolg van een misverstand bij de voorbereiding de Ned. Geref. Kerken wat oververtegenwoordigd zijn.

Toespraak ds A. Broersma

Onder de titel „Beter Samen” als 1e deel van zijn betoog, vraagt ook deze spreker aandacht voor de laatste pericop van Ef. 3, waar Paulus spreekt over de twee-eenheid: Christus en de gemeente. De gemeente is het domein waar Christus is. Ons past scheidenheid in het stellen van het eigen kunnen. Het „samen met alle heiligen” (het is niet mogelijk op een andere wijze de liefde van Christus te kennen) is uitgangspunt voor spreker waar het gaat om eenwording tussen Chr. Geref. en Ned. Geref. „We kunnen er niet omheen: hier ligt het program voor beide kerken”. Spreker hoopt op inspiratie en gedrevenheid om de samenwerking voort te zetten, ondanks alle moeite en ondanks gegroeide verschillen. We zijn op elkaars weg geplaatst.

Het 2e deel van zijn toespraak luidt: „hoe doe je dat beter samen”. Ds Broersma gebruikt dan het beeld van het huwelijk: er zijn mensen die jarenlang scharrelen zonder tot een huwelijk te komen, mensen die hokken, mensen die geen binding in hun relatie willen, enz. Iets soortgelijks zie je bij beide kerken gebeuren: Vrijage met een vrijblijvend karakter. Ook „gedwongen huwelijken”: geen zuiwere start. Maar het kan wel goed gaan. Wij moeten elkaar leren kennen. Meningsverschillen moeten uitgepraat kunnen worden. Elkaar vertrouwen met de Bijbel in de hand. Bij elkaar over de vloer komen. Er moet fijngevoeligheid komen voor elkaar. Overigens werd in één der discussiegroepen 's middags het beeld van het huwelijk minder gelukkig gevonden: twee mensen komen uit vrije keuze tot elkaar, al gaat dat niet buiten Gods leiding om; wat toch anders is dan de toenadering tussen Chr. Geref. en Ned. Geref., waarbij de ontmoeting een minder vrij karakter heeft.

Ds Broersma deelt mee dat er in Lelystad een brochure is verschenen over dit onderwerp, getiteld „Hou vast”. Er zijn in Lelystad 2 kerkeraaden, elk verbonden met eigen zusterkerken, maar de één doet nooit iets zonder de ander. Men vergadert gezamenlijk, men heeft één kansel, er is één doop, enz. De gezamenlijkheid gaat in de Flevopolder heel ver. Er is vreugde en dankbaarheid over wat bereikt is.

Toespraak ds J. Kamerbeek

Spreker heeft als thema: „samen horig ofwel saamhorig zijn”. Horig in 2 betekenissen: toebehorend aan, en luisterend naar. Het bij elkaar horen, het besef op elkaar aangewezen te zijn, als goede gezindheid van het hart. Er zijn kerken, die het niet zien zitten. Soms is er moedeloosheid. Dat is geen goede gezindheid van het hart. We horen bij elkaar. De zaak van de toenadering moet geen onderlinge liefhebberij zijn omdat we elkaar zo sympathiek vinden. Veelal is het tegendeel het geval. Nederlands Gereformeerden lijken soms griezelig modern en Christelijke Gereformeerden lijken soms alléén maar te spreken over de toeëigening des heils. Toch moet er saamhorigheid zijn vanwege het éne hoofd Jezus Christus. We

moeten ons hart aan de Here geven. Er is soms „rechthaberei” en geprikkeldheid, maar het kan anders. We mogen het wonder zien gebeuren, dat mensen van hun standpunt afkomen.

Vervolgens kregen de 6 „sprekertjes” het woord. Het verslag hiervan is als volgt:

Korte toespraak ds O. Mooiweer, Ned. Geref. pred. te Enschede

Spr. schetst in 't kort de ontwikkeling in Enschede. In 1971 kwam er contact tussen de plaatselijke Chr. Geref. en Ned. Geref. kerken. Sinds 1979 is er een status quo: men heeft elkaar gevonden en men wil elkaar op verschillende terreinen helpen. De plaatselijke C.G. kerk wil geen fusie of federatie en men wil zich niet losmaken van het kerkverband. Men vraagt aan de N.G. kerk: kom tot ons over. Daarmee worden wij overvraagd, aldus spr. De C.G. kerk wacht nu op advies van de C.G. deputaten. Sprekend in 't algemeen zegt ds Mooiweer dat we contact moeten houden ook al zijn we het niet geheel met elkaar eens. Op de ingeslagen weg voortgaan! De kansels voor elkaar open stellen! Ook kerkverbandelijk de zaak openbreken.

Korte toespraak ds K. J. Velema, C.G. predikant te Groningen

Er is samenwerking met de N.G. kerk in Haren. Er blijken echter volgens spr. moeilijkheden op de weg naar de eenheid:

- 1) Door de vorming van een kerkverband worden de N.G. kerken steeds zelfstandiger, krijgen ze meer een eigen status, wat tot gevolg heeft dat N.G. en C.G. kerken beide aan eigen standpunt vasthouden. De N.G. kerken willen wel eenheid, maar ze willen ook de achterban meenemen.
- 2) In de N.G. kerken laat men elkaar zeer vrij: er zijn summere kerkregels.
- 3) Grote spanningen tussen C.G. kerken onderling. De accenten liggen verschillend. Vooral tussen N.G. en C.G. zie je bij de één de nadruk leggen op de geloofsimperatief en bij de ander op de geloofsbelevens. Daardoor is er huivering voor elkaar.

Toch moeten we, aldus spreker, naar elkaar luisteren en de zaken doorspreken. Op papier zijn we het eens, maar in praktijk ligt dat anders. Gelukkig is er veel gemeenschappelijks.

Korte toespraak ds J. C. Schaeffer, N.G. pred. in de N.O.-polder

Er zijn in de N.O.-polder een C.G. kerk en 2 N.G. kerken (Marknesse en Emmeloord). In 1972 verscheen er een gemeenschappelijke verklaring: er zijn geen schriftuurlijke of confessionele redenen om naast elkaar te blijven voortbestaan. De toenadering in de N.O.-polder heeft een niet-blijvend-voorlopig karakter. Er is in de polder veel gemeenschappelijks: er is nu een preekrooster voor kanselruil voor de 3 gemeenten. Gezamenlijke diensten op feestdagen, gezamenlijke kinderdiensten, gemeenschappelijk kerkkoor, gemeenschappelijke bejaardenmiddagen, werkgroep catechese, kerkblad, men vervangt elkaar bij het ziekenpastoraat, preekbespreking na de dienst enz. Als doelstelling ziet men kerkelijke eenwording door o.a. een proces van kerkelijke „herverkaveling”. De verschillen die er lande-

lijk zijn, vindt men in de N.O.-polder niet. De moeilijkheid is alleen dat de mensen elkaar persoonlijk nog te weinig kennen. Er is binding met het eigene, het vertrouwde.

In één der discussiegroepen werd 's middags opgemerkt, dat de situatie in de N.O.-polder gemakkelijker is, doordat men daar geen eigen historie heeft, geen gevestigde posities, waardoor er minder struikelblokken zijn. Landelijk gezien kun je de situatie in de N.O.-polder niet als maatstaf nemen.

Korte toespraak ds T. Brien, C.G. pred. te Kampen

Spr. ziet het als een groot wonder dat we vandaag bij elkaar zijn. Hij ziet dat als leiding van de Heilige Geest. Ds Brien geeft persoonlijke ervaringen door. Hij zegt dat de relaties in Groningen, speciaal met ds G. Visee, heel goed waren. Gesprekken met de Tehuisgemeente in Groningen verliepen erg stroef. In Kampen is er kanselruil.

Ds Brien doopt N.G. kinderen. Wij hebben elkaar gevonden, zegt hij en er is meer contact met de plaatselijke N.G. kerk dan met de kerken van het eigen kerkverband. Als bezwaar ziet spreker dat de N.G. kerken het eigen „vrijgemaakte” erfgoed willen bewaren, wat dat dan ook mag zijn. Hij vindt dat alles nagelaten moet worden wat verdere toenadering belemmert. We moeten elkaar als gemeenten leren kennen en elkaar aanvaarden. Het samenleven van gemeenten is belangrijker dan de zaak van het kerkverband. Maar toenadering moet wel worden ontplooid binnen de regels van het eigen kerkverband.

Korte toespraak ouderling Joh. Stolte, N.G. kerk, Eindhoven

In 1963 kwam er in Eindhoven een gemeenschappelijk Getuigenis tot stand. Er was een goede samenwerking over en weer, maar in 67/68 ontstond er een scheuring in de N.G. kerk. Momenteel is de situatie zo: er zijn gecombineerde kerkelijke vergaderingen, zomerkampen, eenmaal per 2 weken kanselruil, samenwerking tussen diakenen van beide kerken, gemeenschappelijk mededelingenblad, bezinningsdagen, enz. Er zijn wel moeilijkheden: accentverschillen, verschillende taxatie van het Liedboek. Bovendien is er onduidelijkheid: waar gaan we naar toe? er is een impasse. Behalve de zomerkampen zijn er geen verdere contacten tussen de jeugd van beide kerken. Spr. doet de suggestie dat het kerkverband hulp verleent in Eindhoven hoe nu verder te gaan en dat men zich bezint op de vraag: hoe denkt de jeugd over de samenwerking.

Korte toespraak ds K. Boersma, C.G. pred. te Hoogeveen

Spr. ziet de samenkomst van vandaag als erg belangrijk. In de meerdere vergaderingen van de C.G. kerken is er soms verschil in taxatie van wat er zich plaatselijk afspeelt tussen C.G. en N.G. kerken. Er mag niet zijn een elkaar formeel vasthouden. Bij de Chr. Gereformeerden is er soms nog een trauma dat ontstaan is toen de vrijgemaakte kerken nog ongedeeld waren (iets in de geest van: „wij zijn het”). Dat trauma werkt nog door. In Hoogeveen heeft men met een niet-reizende bevolking te maken. Men ontmoet elkaar niet. Er is nog geen kanselruil. Dat leeft nog niet. In Hoogeveen is er bij de C.G. een his-

torisch gegroeid zelfrespect: het is een grote gemeente. De N.G. kerk van Hoogeveen is klein, maar men heeft nu een eigen predikant. Ds Boersma houdt de vergadering voor, dat de volgende punten van groot belang zijn:

- 1) Er is een bevel van Christus om één te zijn.
- 2) Men moet elkaar vertrouwen.
- 3) We moeten het geduld niet verliezen als het moeilijk is.

Na deze 6 toespraken is er een lunchpauze.

Tussen de verschillende programma-onderdelen is ook gezongen.

Na de lunchpauze werd de vergadering heropend, nu onder leiding van ds G. van den Brink, N.G. pred. van Rotterdam-Overschie. Hij deelt de aanwezigen in in 10 discussiegroepen, die verspreid over het kerkgebouw, elk met een eigen rapporteur, gesprekken kunnen voeren, een stelling kunnen formuleren en een vraag kunnen stellen aan een forum gevormd door de 6 „sprekertjes” van 's morgens.

Na ca. 3 kwartier kwam de vergadering weer in voltallige zitting bijeen en de forumleden namen plaats achter de tafel. Alle 10 rapporteurs kwamen nu aan het woord om de schriftelijk ingediende vraag of stelling nader toe te lichten. Het voert te ver om verslag te doen van alles wat door de rapporteurs is gezegd. Hieronder een opsomming, die niet compleet kan zijn, van wat in de discussiegroepen aan stellingen en vragen is geformuleerd:

- is het waar dat men zo vrij is in de N.G. kerken? Is dat niet plaatselijk zo?
- hoe moet het nu verder? wat te doen met individuele brs. en zrs. die bezwaren hebben tegen eenwording?
- wat wordt onder eenheid verstaan: het lichaam is een eenheid maar heeft verschillende delen.
- waar zijn we mee bezig? maken wij er een kerk bij?
- bidden wij niet te weinig om eenheid?
- waarom houden secundaire verschillen ons zo uit elkaar?
- moet de eenheid leiden tot één kerkverband?
- is het niet mogelijk een landelijk gemeenschappelijk persorgaan te stichten? kan daar geen impuls van uitgaan?
- wat verhindert ons om morgen één gemeente te zijn?
- hoe beginnen met samenwerking op plaatsen waar nog niets is?
- we moeten allereerst eenheid zoeken in eigen kerkengroep.
- er zijn veel meer factoren die beide kerkengroepen verdeeld houden.
- nodig is de jeugd t.a.v. eenwording te stimuleren op catechisaties en jeugdverenigingen.
- de Synodale Geref./Ned. Herv. eenheid komt er. Dat heeft invloed op ons. We moeten daarmee rekening houden.
- de band met de zusterkerken is een roeping. We dragen verantwoordelijkheid voor de zusterkerken.
- herkenning gaat aan erkenning vooraf. Eén der sprekers had 's morgens het omgekeerde beweerd.
- de interne tegenstellingen in de C.G. kerken zijn de voornaamste oorzaak van de impasse waarin we terecht gekomen zijn.
- het kerkverband oefent een remfunctie uit. Als de rem er af ge-

nomen wordt, komt er plaatselijke eenwording.

Het forum reageerde als volgt:

Er wordt te negatief gesproken over het kerkverband. In één der discussiegroepen was gesteld dat het kerkverband werkte als rempedaal. Daartegenover stelden verschillende forumleden (o.a. ds K. J. Velema), dat er juist van de zijde van de C.G. synode stimulansen zijn geweest en nog zijn om de plaatselijke toenadering tot de N.G. kerken te zoeken. Juist door het kerkverband is de relatie C.G.-N.G. in positieve zin bespreekbaar geworden. De remfunctie is er ook wel en men is er niet altijd even gelukkig mee, maar het bestaan van een kerkverband wordt toch als een zegen ervaren. Eén der forumleden sprak van een stuurfunctie van het kerkverband. Niet alleen van boven naar beneden, maar ook van beneden naar boven, hiërarchisch gezien, kan het kerkverband zijn dienende functie vervullen. Door het kerkverband neemt men de zusterkerken mee in het streven naar eenheid.

Op de vraag of er een impuls kan uitgaan van een landelijk gemeenschappelijk persorgaan voor oud en jong moest het forum het antwoord schuldig blijven. Men weet het gewoon niet.

Op de vraag: wat belet ons morgen als één gemeente samen te komen, zei iemand: misschien de keus van een lied uit het Liedboek. Van achter de tafel antwoordde men dat de vraag in de lucht hangt: het kan nu niet! het zou onverantwoord zijn: de anderen moeten mee; de realiteit laat zien, dat het zo maar niet kan. Wat niet behoeft te betekenen dat er een fundamenteel bezwaar zou bestaan voor het aangezicht des Heren om morgen als één kerk bijeen te komen; aldus samengevat enkele reacties van forumleden.

Forumleden antwoordden bevestigend op de vraag of herkenning aan erkenning vooraf moet gaan. We moeten niets forceren. De dingen moeten groeien.

Bevestigd werd ook dat de interne nuanceverschillen in de C.G. kerken een struikelblok zijn in de betrekkingen met de N.G. kerken.

Na de discussies te hebben besloten, dankte de voorzitter het forum en allen die aan de discussie een bijdrage hebben geleverd. Hij merkte tevens op, dat het door „Rotterdam” genomen initiatief wellicht tot navolging zal prikkelen. Rotterdam kan als coördinator optreden als meerdere kerken het plan zouden hebben om een dergelijke bijeenkomst te beleggen, b.v. over een jaar.

Eén der aanwezigen dankte namens allen in de zaal voor alles wat de organiserende kerken hebben gedaan om deze dag mogelijk te maken.

Tenslotte gaf de voorzitter aan ds B. van Smeden, C. G. pred. te Den Haag gelegenheid over te gaan in een korte gebedsdienst waarin hij de Here vroeg om hulp en wijsheid. Om 16.00 uur werd de bijeenkomst gesloten.

Naschrift: Dit verslag komt voor verantwoordelijkheid van de Rotterdamse kerkeraden die de vergadering belegden. Dit zijn geen officiële notulen. Dit verslag is zeer onlangs toegestuurd, de reden waarom deze rubriek niet eerder uitvoerig over de bijeenkomst geïnformeerd heeft.

Ref. Bijbelschool — Op zaterdag 30 augustus a.s. zal de Reformatorische Bijbelschool te Zeist haar „Open Dag” houden. Deze dag is er gelegenheid om elkaar informeel te begroeten in het gebouw aan de Slotlaan 241 te Zeist. Er is „Open Huis” v.a. 10.30 uur tot 17.00 uur. In deze tijd is er ook een bazar in het schoolgebouw. De opbrengst hiervan is bestemd voor de actie „Honkvast” van de Reformatorische Bijbelschool. Deze actie is het afgelopen jaar gestart om eind volgend jaar, wanneer men het huidige pand zal moeten verlaten, een ander schoolgebouw te kunnen betrekken.

Om 14.30 uur wordt het nieuwe - 9e - cursusjaar officieel geopend met een bijeenkomst in de Oude Kerk (Ned. Herv.), 1e Dorpsstraat te Zeist. Tijdens deze bijeenkomst zullen o.a. de nieuwe studenten van de driejarige opleiding en van het Vormingsjaar worden voorgesteld.

Er zal worden gesproken o.a. door de heer Van Oord, voorzitter van het Bestuur en door de heer J. Vuijk, bestuurslid van de Ref. Bijbelschool.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Ds H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan, 71,
2104 VC Heemstede, tel.
023-285825.

Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts
per 31 december eindigen. Op-
zeggen uiterlijk tot 15 november

Vrienden van de Bijbelschool en belangsstellenden zijn hartelijk welkom om deze dag, of alleen de middag-bijeenkomst, bij te wonen.

Korea — Ds Meester schreef in de kerkbode van de Ned. Geref. Kerken over Korea. We nemen het hierbij over:

Van onze Koreaanse vriend en broeder prof. S. K. Chung uit Seoul ontvingen we in het begin van deze maand een uitvoerige brief, waarin hij nadrukkelijk verzocht aan de gemeenten zijn hartelijke groet over te brengen en de dank voor, naar hij aanneemt, de bezorgdheid en gebieden bij diegenen die hem en zijn gezin persoonlijk kennen en dragen in hun voorbede. Dit vooral in verband met de zeer gespannen politieke toestand in zijn land in de laatste tijd. Hij deelt mede hoe hevige gevechten in Kwamju, de zuidwestelijke grote havenstad, in mei hebben plaatsgevonden. Honderden doden zijn daar toen gevallen in de gevechten tussen de gewapende opstandelingen en het leger. Wij hebben daarover vrij uitvoerig in het nieuws kunnen lezen. Hij en zijn gezin hebben in Seoul geen moeilijkheden ondervonden. Wel heeft de 'staat van beleg', die voor het hele land geldt, tot gevolg gehad dat het lesgeven en lezingen houden,

kortom alle contact met de studenten, geheel werd stopgezet. In zoverre ondervinden de kerken dus de gevolgen van de politieke situatie. Voor hem persoonlijk bracht dit echter ook wat goeds mee. Hij was overbezet door de vele arbeid. Daar kwam nu een eind aan. Hij kreeg meer rust en kon zich diensgevolge met meer energie werpen op de voorbereiding van een boek over pasorale theologie. Het boek is intussen verschenen. Ik ontving het vrijwel gelijk met zijn brief. Keurig uitgevoerd. 440 bladzijden. In het Koreaans dat ik niet machtig ben. De titelpagina is ook in het Engels gedrukt en nogal wat aantekeningen zijn in het Engels of andere Westeuropese talen.

Nogmaals de hartelijke groeten van hem en zijn vrouw, en wel met name aan die vele broeders en zusters in de gemeenten die hem persoonlijk hebben ontmoet en zoveel liefde en belangstelling voor hem en zijn studie hebben getoond in echte gemeenschap der heiligen in Christus.

Met belangstelling nemen wij kennis van een en ander. Laten wij hem en de broederschap in Zuid-Korea niet uit het oog verliezen maar blijven denken in liefde en belangstelling voor het komen van het Koninkrijk der hemelen in dat deel van de wereld.

„In U, Heer, heeft mijn hart zijn zekerheid,
U wil ik loven, die mij hebt bevrijd.
Ziel, maak u op de Here groot te maken,
gij harp en lier, toon dat jij vrolijk zijt,
doe met uw lied het morgenlicht ontwakent”.
Psalm 57 : 5.

In Jezus ontslapen onze geliefde man, vader en grootvader

Hendrik Cornelis Smit

op de leeftijd van 78 jaar.

Utrecht, A. Smit-van Oosten
Barendrecht, H. Smit
W. M. F. Smit-Blokhuis
Hilversum, W. Smit
M. Smit-Visser
Zwartsluis, H. Smit
H. C. E. Smit-Labots
Utrecht, M. A. Smit
Delft, M. C. N. van Velzen-Smit
Th. van Velzen
en kleinkinderen

3526 JD Utrecht, 15 augustus 1980
Livingstonelaan 570

*U bent van harte welkom
op het*

Goud- en Zilversmidatelier

„DE VLINDER”

Hanna de Miranda,
Maartensgat 21,
3311 CK Dordrecht

VROUWEN-CONTACTDAG 1980

Zaterdag 27 september D.V.
te Zwolle, Zuiderkerk,
Zuiderkerkstr., hoek v. Karnebeekstr.

Aanvang 10.30 uur

Thema:

„Leven in het verbond”
door

Drs O. Mooiweer te Enschede

Programma

incl. twee consumptiebonnen f 5,—

Willen de redacteurs van de plaatselijke kerkbladen dit doorgeven?

Zalig de doden die in de Here
sterven van nu aan.
Ja, zegt de Geest, dat zij
rusten van hun moeiten, want
hun werken volgen hen na.

Uit het midden van de gemeente van
Utrecht is heengegaan om met Christus te zijn

HENDRIK CORNELIS SMIT

oud 78 jaar.

Hij ontving grote gaven van hoofd en geest en hart. Wij zijn dankbaar dat hij die zo lang en in zo ruime mate benutte voor de opbouw van onze gemeente: op de jeugdvereniging, als ouderling, in de commissie van beheer, in studiekringen.

We bidden zijn vrouw en kinderen
kracht en vrede toe.

Namens de kerkeraad,
Ds W. G. Rietkerk
P. H. van Kogelenberg

**PLAATS
UW FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD !**

Opbouw-uitgaven

Door het invullen en opsturen van onderstaande bestelbon kunt u verschillende door „Opbouw” uitgegeven en binnenkort uit te geven brochures bestellen.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten!

De ingevulde bon kunt u in een open envelop zonder postzegel sturen naar:

Administratie Opbouw,

Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Tegelijk met de toezending van de bestelde uitgaven ontvangt u een accept-girokaart met daarop het verschuldigde bedrag vermeld.

Gaarna ontvang ik:

- ex. Prof. C. Veenhof, Jona (Hulp bij Bijbelstudie) à f 1,50
- ex. Dr. D. Holwerda, Ds. G. Janssen, Rev. Don. A. Codling en Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente à f 2,50
- ex. Drs. H. de Jong, Ongehuwd samenwonen à f 2,60
- ex. Prof. Dr. B. Goudzwaard, Drs. H. de Jong en Prof. Dr. Ir. E. Schuurman, Het kernwapenvraagstuk (48 pag.) à f 2,50
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij Bijbelstudie) (plm. 194 pag., gebonden uitgave) à f 10,—
(De beide laatste uitgaven verschijnen binnenkort.)

Naam:

Adres:

Woonplaats (postcode)

Handtekening:

P.S. Van de brochure „De plaats van de vrouw in de gemeente” is nog slechts een beperkt aantal exemplaren aanwezig.